

momentum
wheels for humanity

Індивідуальна програма реабілітації: МОЖЛИВОСТІ та ВИКЛИКИ

КУРИЛЕНКО Ірина

*Медичний директор з оцінювання функціонування
стану особи, Університетська клініка ВНМУ
ім. М.І. Пирогова*

Нормативно-правова база

§

Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»

Основний закон, що визначає права осіб з інвалідністю, принципи реабілітації та механізм ІПР.

1338

Постанова КМУ № 1338 від 15.11.2024

Порядок проведення оцінювання повсякденного функціонування особи (ЕКОПФО).

1021

Постанова КМУ № 1021 від 20.08.2025

Деякі питання щодо індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю.

2067

Наказ МОЗ України № 2067 від 10.12.2024

Деякі питання забезпечення проведення оцінювання повсякденного функціонування особи.

Нормативно-правова база (продовження)

321

Постанова КМУ від 05.04.2012 № 321

Порядок забезпечення допоміжними засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших категорій населення.

1301

Постанова КМУ від 03.12.2009 № 1301

Порядок забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення медичними виробами та іншими засобами.

774

Спільний наказ МОЗ та МСП від 20.11.2020 № 774/2691

Перелік діагнозів (МКХ) та кодів допоміжних засобів реабілітації. Визначає відповідність між діагнозами та типами ДЗР, що надаються пацієнту, показання та протипоказання до призначення.

!

Ключовий висновок

ІПР є «ключем» до отримання ДЗР та ВМП особами з інвалідністю за рахунок держбюджету та інших незаборонених джерел фінансування.

Порівняльний аналіз трансформації

МСЕК (до 01.01.2025) — Постанова №1317 (ЛКК+МСЕК)

- ЛКК формує направлення медико-експертну комісію (МСЕК)
- МСЕК виносить рішення
- ІПР у паперовому форматі
- Біомедична модель оцінювання
- Обмежена участь пацієнта
- Відсутність інтеграції з електронними реєстрами

Δ Важливо: ІПР у паперовому варіанті (МСЕК) та рекомендації ЕКОПФО як частина ІПР — дещо відрізняються за змістом та форматом.

ЕКОПФО (з 01.01.2025) — Постанова №1338

- ЛКК виключена зі схеми направлення
- Мультидисциплінарна ЕКОПФО — нова структура оцінювання
- Цифровий формат рекомендацій (частина ІПР)
- Біопсихосоціальна модель (МКФ)
- Активна участь особи у розробці ІПР
- Повна інтеграція з ЕСОЗ / ЄІССС

🔥 Аналітичний висновок: ЛКК виключена як ланка, що створює направлення на оцінювання

Покроковий алгоритм перед ЕКОПФО

i

Роль лікуючого лікаря

До моменту передачі справи до експертної команди лікуючий лікар заповнює електронне направлення на ЕКОПФО.

1

Первинне оцінювання обмежень

Проведення первинного оцінювання обмежень життєдіяльності з кодуванням за доменами МКФ.

2

Деталізоване направлення

Запис детальних рекомендацій щодо необхідних видів реабілітації та забезпечення ДЗР.

3

Передача до ЕКОПФО

Електронне направлення з первинним описом обмежень, МКФ-кодами та переліком заходів реабілітації та ДЗР передається до ЕКОПФО.

N.B!

Юридичний та медичний базис

Первинний опис обмежень, МКФ-коди та перелік ДЗР при направленні на ЕКОПФО стають юридичним та медичним базисом для формування фінальних рекомендацій ІПР ЕКОПФО.

Склад та повноваження ЕКОПФО

Хто такі ЕКОПФО: склад команди та додаткові обстеження

Мультидисциплінарний склад ЕКОПФО

- Профільні лікарі-спеціалісти (неврологи, ортопеди, кардіологи тощо) відповідно до патології
- Склад команди підбирається індивідуально під клінічний та функціональний випадок особи, профіль ЕКОПФО визначається при направленні на ЕКОПФО

⚠ Строк призупинення: результати додаткових обстежень мають бути надані ЕКОПФО не пізніше 60 календарних днів з моменту направлення.

Порядок додаткових обстежень

- ЕКОПФО не проводить оцінювання при дефіциті діагностичних чи функціональних даних, в т.ч. щодо рекомендацій з реабілітації та забезпечення ДЗР, ВМП
- За недостатності даних — ЕКОПФО призупиняє оцінювання та видає направлення на додаткові обстеження
- Обстеження проводяться безкоштовно на базі лікувального закладу за програмою медичних гарантій

Поточний стан та найближча перспектива ІПР

I

Поточний стан

ЕКОПФО видають рекомендації, що є частиною ІПР. Наразі цей механізм запроваджений у сфері охорони здоров'я та регламентується Наказом МОЗ № 2067 від 10.12.2024 року.

II

Найближча перспектива

Рекомендації інших сфер як частина ІПР мають бути запроваджені у соціальній, освітній, економічній та інших сферах — що відповідає Закону «Про реабілітацію».

III

Паперові ІПР (перехідний період)

ІПР, створені МСЕК, продовжують діяти протягом строку, на який встановлено інвалідність. Перехід до нової моделі ІПР є плавним, без ризику втрати вже наданих рекомендацій.

IV

Роль ЕКОПФО

Рекомендації ЕКОПФО включають послуги у 5 сферах реабілітації: соціальній, освітній, зайнятості та працевлаштування, фізкультурно-спортивній та медичній. Плюс категорія «Інше». ДЗР. ВМП.

5 сфер рекомендацій ЕКОПФО як частини ІПР

1

Соціальна сфера

Соціальна реабілітація, виплати, соціальні послуги.

4

Фізкультурно-спортивна

Заняття спортом, тренування, оздоровлення у таборах.

2

Освітня сфера

Психолого-педагогічна реабілітація, ІРЦ.

5

Медична сфера

Санаторно-курортне лікування, реабілітаційна допомога, хірургія.

3

Зайнятість та працевлаштування

Профорієнтація, трудова реабілітація, облаштування робочого місця.

+

Інше

Додаткові рекомендації за потреби.

Послуги у соціальній сфері

1

Соціальна та побутова реабілітація

Навчання навичкам самообслуговування, адаптація побутових умов, супровід у соціальному середовищі.

2

Пенсія по інвалідності та грошова допомога

Звернення до ПФУ або УПСЗН для призначення страхової виплати або державної допомоги. Щомісячна грошова допомога, надбавка/допомога на догляд.

3

Соціальні послуги та постійний догляд

Звернення до УПСЗН для визначення потреби та отримання соціальних послуг та при потребі у постійному догляді.

Послуги у сфері зайнятості та працевлаштування

1

Визначення можливого облаштування робочого місця

Ергономічна адаптація, спеціалізоване обладнання, оцінка умов праці з урахуванням функціональних обмежень.

3

Загальні обмеження професійній діяльності

Зазначаються протипоказані умови праці: фізичне та розумове навантаження, хімічні та фізичні чинники, нічні зміни, робота на висоті тощо.

2

Профорієнтація та перенавчання

Звернення до центру зайнятості для отримання послуг з профорієнтації, профвідбору, перенавчання, отримання нової спеціальності.

4

Професійна і трудова реабілітація

Відновлення трудових навичок, раціональне працевлаштування, набуття нової професії, підтримка роботодавця через програми квотування.

Трудова реабілітація: хто надає рекомендації

!

Уповноважений орган

ЕКОПФО — уповноважений орган для надання рекомендацій щодо трудової діяльності з 01.01.2025.

1

Рекомендовані професії та спеціальності

Приклад: «Робота в інтелектуальній, адміністративній, творчій або ІТ-сфері, переважно дистанційно. Дозволено: програміст, тестувальник, менеджер інтернет-ресурсів, бухгалтер, рекрутер, перекладач, психолог тощо».

2

Протипоказані умови праці

Протипоказана важка фізична праця, підйом вантажів >5 кг, тривалі нахили. Заборонено: вібрація, робота на висоті, поблизу рухомих механізмів, хімічного/термічного подразнення.

3

Перенавчання та профорієнтація

Направлення до центру зайнятості для отримання послуг з профорієнтації, перенавчання, отримання нової спеціальності.

4

Облаштування робочого місця

Спеціальні ергономічні меблі: стіл із регулюванням висоти, ортопедичне крісло або адаптація під крісло колісне.

Послуги у фізкультурно-спортивній сфері

1

Навчання навичкам занять з фізичної культури

Індивідуальні та групові заняття з адаптивної фізичної культури; формування сталих навичок фізичної активності.

2

Навчально-тренувальні заняття

Систематичні тренування з урахуванням нозології; участь в адаптивних спортивних секціях та клубах.

3

Оздоровлення та реабілітація у таборах

Спеціалізовані реабілітаційні табори; комплексні програми оздоровлення у спортивному середовищі.

4

Заняття спортом

Участь у змаганнях, паралімпійський спорт, аматорські ліги; соціальна інтеграція через спорт.

Послуги в освітній сфері

1

Психолого-педагогічна реабілітація

Корекційно-розвиткові заняття, психологічна підтримка, логопедична допомога, індивідуальна навчальна програма.

2

Звернення до інклюзивно-ресурсного центру (ІРЦ) - для дітей з інвалідністю

ІРЦ проводить комплексну оцінку розвитку дитини для визначення освітніх потреб та підготовки висновку щодо форми навчання. Ключова ланка для забезпечення інклюзивної освіти.

Послуги у медичній сфері

1

Санаторно-курортне лікування

Направлення до спеціалізованих санаторіїв та курортних закладів.

2

Реабілітаційна допомога в сфері охорони здоров'я

Фізична, ерготерапевтична, логопедична реабілітація; психологічна підтримка. Надається у реабілітаційних відділеннях лікарень та амбулаторно.

3

Реконструктивна хірургія

Хірургічні втручання з метою відновлення або покращення функцій органів і систем. Протезування, ортопедичні операції, пластична реконструкція.

Участь особи в ІПР: юридичний механізм

Закон «Про реабілітацію» та Постанова КМУ № 1021 закріплюють право особи на активну участь у розробці власної ІПР — принцип «нічого про нас без нас».

1. Повідомлення

Особа письмово або електронно повідомляється про засідання ЕКОПФО.

2. Спільне проектування

Під час засідання ЕКОПФО фахівці разом з особою (або її представником) визначають цілі та послуги ІПР.

3. Право на представника

Особа може залучити представника

4. Право на незгоду

Зауваження вносяться до протоколу ЕКОПФО та ІТ-системи.

5. Підписання

Власноручний підпис. Ознайомлення: e-mail, соціальний кабінет (ЄІССС) або паперовий примірник.

6. Принцип добровільності

Особа має право відмовитися від будь-якої послуги або від усієї ІПР — без негативних наслідків.

Безбар'єрність та доступність інформації ЕКОПФО

Стандарти доступності

- Інформаційне дублювання: рішення та витяги ІПР у форматах шрифту Брайля, аудіо-супровід, адаптовані електронні документи
- Альтернативна комунікація: сертифіковані перекладачі жестової мови для глухих/слабочуючих
- Легка мова (Easy-to-read): адаптація складних медико-юридичних термінів для осіб з когнітивними порушеннями

Аналітичний висновок: ризики 2026

- Соціальний кабінет Мінсоцполітики частково несумісний з програмами екранного доступу (JAWS, NVDA)
- Особа з важкими вадами зору не може самостійно ознайомитись зі своїми рекомендаціями ІПР, підлягає озвучуванню
- Це створює певний дискримінаційний бар'єр та вимагає втручання ІТ-розробників МОЗ та Мінсоцполітики

Доступ до рекомендацій: цифра проти паперу

Електронна пошта

Витяг з рішення надсилається на вказану e-mail одразу після підписання протоколу ЕКОПФО (п. 53 Положення №1338). ⚠ Ризик: надсилання прирівнюється до ознайомлення, навіть якщо лист потрапив у спам.

Соціальний кабінет (ЄІССС)

Дані ІПР автоматично передаються до Єдиної інформаційної системи соціальної сфери та відображаються в особистому кабінеті. ✓ Перевага: постійний та прозорий цілодобовий доступ до електронного документа.

Поштовий зв'язок / папір

Без e-mail — ЕКОПФО зобов'язана надіслати документи протягом 5 календарних днів рекомендованим листом. При очному розгляді — роздрукована форма витягу надається особі на підпис.

Процедурні зміни до рекомендацій ІПР

Внесення змін до рекомендацій, що є частиною ІПР особи з інвалідністю (Постанова КМУ №1021, п. 9).

Юридичні підстави для перегляду ІПР

- Суттєве погіршення або покращення функцій пацієнта (зміна реабілітаційного профілю МКФ)
- Початок навчання або зміна місця роботи (нові освітні чи професійні потреби)
- Технічні виправлення: коригування некоректних кодів ДЗР (ISO), виявлених при взаємодії з ФСЗ

Спрощений процес

- 40 календарних днів з дати отримання витягу — для виправлення помилок/описок
- Заява у довільній формі до закладу охорони здоров'я, де сформована ЕКОПФО
- ЕКОПФО може з власної ініціативи здійснити виправлення ІПР протягом 10 робочих днів з моменту прийняття рішення
- Процедура пізніших змін: направлення з оновленими рекомендаціями лікуючим лікарем

Виконання та обов'язковість ІПР

Реалізація рекомендацій ІПР: обов'язковість виконання суб'єктами (п. 10 Постанови КМУ №1021).

Обов'язковість для установ та роботодавців

- Роботодавці: облаштування робочого місця (ISO 18.15), скорочення робочого часу без зменшення прав, виконання трудових рекомендацій
- Органи місцевого самоврядування: доступність інфраструктури, пандуси, соціальне таксі, побутовий супровід
- Заклади освіти: організація інклюзивного середовища та психолого-педагогічного супроводу

Умови реалізації та відповідальність

- Принцип добровільності: особа має право будь-коли відмовитись від ІПР повністю чи частково
- Державне фінансування: заходи ІПР покриваються за рахунок державних та місцевих бюджетів, коштів НСЗУ (п. 12)
- Контроль виконання: департаменти соцзахисту, ЗОЗ, державна інспекція праці, місцеві держадміністрації та ін.

Оскарження рекомендацій ІПР: Фаза 1

На засіданні ЕКОПФО — перший та вирішальний етап оскарження.

На засіданні ЕКОПФО

- Усна відмова: вказати на помилки (аналоги ДЗР, некоректне кодування) прямо на засіданні
- Члени команди фіксують незгоду в ІТ-системі ЕКОПФО перед фінальним відправленням

Чому це вирішальний етап?

- Незгода під час засідання ЕКОПФО передбачає «безконфліктне» закриття справи в електронній базі
- Якщо рекомендації підписано без зауважень — подальше оскарження буде ускладненим

Адміністративний та судовий шлях оскарження

*Оскарження рекомендацій ІПР: Фаза 2
(централізований порядок).*

1. Оскарження в Центрі оцінювання

- Строк звернення: 40 календарних днів з дня надсилання витягу з рішення ЕКОПФО
- Скарга подається до Центру оцінювання функціонального стану особи (Постанова КМУ №1338)
- Центр приймає рішення: підтвердження, нове рішення або скасування оскаржуваного рішення ЕКОПФО

2. Судовий порядок (адміністративний позов)

- Строк: 6 місяців з дня отримання рішення ЕКОПФО (або 3 місяці після адмін. оскарження в Центрі)
- Позов до Окружного адміністративного суду за місцем проживання або знаходження КЗОЗ
- Вимога: визнати дії ЕКОПФО протиправними, скасувати витяг, зобов'язати сформулювати нові рекомендації

Економіко-правова пастка: «інші джерела»

Проблема «інших неконкретизованих джерел» фінансування ДЗР (п. 12 Постанови КМУ №1021).

Походження проблеми

Пункт 12 нового Положення про ІПР дозволяє фінансувати ДЗР за рахунок державного бюджету, місцевих бюджетів, коштів роботодавців, а також «інших джерел, не заборонених законодавством».

Не всі ДЗР покриваються за рахунок державного бюджету, відповідно «інші джерела» розповсюджуються на потреби, покриття яких державою поки не передбачено.

Ризики та наслідки для пацієнта

- Офіційна відмова УСЗН: органи соцзахисту відмовляють у фінансуванні ДЗР, якщо вказано «інші джерела»
- Призупинення реабілітації: пацієнт без протезу чи коляски, доки шукає благодійників

Практичні рекомендації

Для лікарів, осіб з інвалідністю та довірених представників.

Рекомендації для медичних працівників

- Деталізація направлення: заповнювати направлення на ЕКОПФО максимально точно (медична, фізична, трудова, соціальна реабілітація, допоміжні засоби реабілітації, вироби медичного призначення)
- Орієнтація на МКФ: вивчати та активно використовувати коди МКФ для правильного опису обмежень життєдіяльності
- Колаборація з мультидисциплінарною реабілітаційною командою (МДРК): залучати МДРК на етапі підготовки направлення на оцінювання — наявність висновку МДРК є запорукою ефективної ІПР

Рекомендації для осіб з інвалідністю

- Контроль залучення: завжди перевіряти факт реального залучення до засідання ЕКОПФО
- Ревізія джерел фінансування: при перевірці проекту ІПР вимагати виключення або погодження формулювання «інші джерела» для гарантованих державою ДЗР
- Оперативне оскарження: пам'ятати про короткі строки (40 днів для звернення до Центру оцінювання)

Висновки

1

ІПР — інструмент, а не формальність
ІПР є не паперовим документом, а реальним інструментом реалізації права на реабілітацію та державну підтримку.

2

Трансформація системи
Перехід від МСЕК до ЕКОПФО — суттєвий крок до біопсихосоціальної моделі, МКФ та цифровізації реабілітації.

3

Ефективність залежить від якості залучення
Активна участь особи у розробці ІПР є ключовим чинником її реалістичності та ефективності виконання.

4

Міждисциплінарний підхід ЕКОПФО
Якість рекомендацій ЕКОПФО на пряму залежить від кваліфікації та мультидисциплінарного складу команди.

5

Повнота фінансування
Ефективність ІПР залежить від повноти фінансування всіх рекомендованих послуг і чіткого визначення державного бюджету як джерела.

Реєстр офіційних правових джерел

1. Закон України №2961-15 «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»

Базові державні соціально-правові стандарти та гарантії реабілітації.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>

2. Постанова КМУ №1338 від 15.11.2024

«Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи»

<https://zakon.rada.gov.ua/go/1338-2024-n>

3. Постанова КМУ №1021 від 20.08.2025

«Положення про індивідуальну програму реабілітації особи з інвалідністю»

<https://zakon.rada.gov.ua/go/1021-2025-n>

4. Наказ МОЗ України №2067 від 10.12.2024

«Деякі питання забезпечення проведення оцінювання повсякденного функціонування особи»

<https://zakon.moz.gov.ua/>

5. Постанова КМУ від 05.04.2012 №321

Порядок забезпечення допоміжними засобами реабілітації осіб з інвалідністю.

<https://zakon.rada.gov.ua/go/321-2012-n>

6. Спільний наказ МОЗ та МСП від 20.11.2020 №774/2691

Перелік діагнозів (МКХ) та кодів допоміжних засобів реабілітації.

<https://zakon.rada.gov.ua/go/z1567-20>

7. Постанова КМУ від 03.12.2009 №1301

Порядок забезпечення осіб з інвалідністю медичними виробами та іншими засобами.

<https://zakon.rada.gov.ua/go/1301-2009-n>

Запрошую до професійної дискусії та обговорення. Буду рада відповісти на ваші запитання.

Дякуємо за увагу!

Rehab4U_PR@momentum4humanity.org

Ми у соціальних мережах

Ця презентація стала можливою завдяки щедрій підтримці, наданій Урядом Сполучених Штатів Америки. Зміст є відповідальністю Моментум Вілз фор Хьюменіті та не обов'язково відображає погляди Уряду Сполучених Штатів Америки.